

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Užitek in vnanjost pri živini.

Po naših krajih se je že marsikaj poskušalo, da bi se živinoreja povzdignila. Razna plemena so se že priporočala, vpeljala in zopet opustila. Sedaj se ogrevamo za to pleme, nekaj let pozneje zopet za drugo. Danes se gleda na vnanje oblike in hodi z mersko palico po živinskih razstavah, jutri se vrže palica v kot med staro šaro, ker se hoče živali premirati edino le po njenih koristih. Iz ene skrajnosti v drugo!

Kar se vidi po drugih krajih, to se hoče pri današnjem vrvenju po napredku pri nas vpeljati, ne glede na to, ali so naše razmere pripravne za to ali ne. To opazujemo zlasti pri živinoreji, pa tudi pri sadjarstvu in drugih panogah. Našim živinorejcem manjka zavednosti, naši živinoreji pa vsled tega tistega smoternega pospeševanja in enotnega dela kakor ga vidimo po drugih krajih.

Vzrok tiči pa v tem, ker premalo proučujemo domače razmere in ker premalo uvažujemo naš živinorejski in gospodarski položaj. Ako bi malo globlje pretresavali vse okolnosti, vse pogoje, ki so merodajni za razvoj naše živinoreje, prav gotovo bi se marsikaj drugače sodilo in drugače obrnilo. Tako pa sodimo pogostoma brez zadostnega umevanja domačega položaja.

Hvala Bogu, da so se začeli tudi že pri nas bistriti pojmi o vrednosti tujih plemen za zboljšanje domače živine in da smo danes vse bolj na čistem, kake vrednosti so različna sredstva, ki se priporočajo za napredek naše živinoreje. To je danes gotovo, da se mora živinoreja obračati po naših gospodarskih razmerah in ne narobe, in to je tudi gotovo, da ne smemo precejevati tujih plemen za zboljšanje naše živine in da ne smemo vsega križem mešati! Boljše je, da se poprijemamo izboljšane domače reje in da posnemamo v dobri reji napredne živinorejce tujih krajev kakor da vpeljujemo tuja plemena in da ostajamo sicer pri dosednji reji, ki je v enem in drugem oziru pomanjkljiva. Tuja živina je razvajena, razvajena že od mladega na razne ugodnosti, ki jih pri nas manjka. Ves želodec, vsa narava ji je po tem ustvarjena! Ves užitek, vsa korist se po tem obrača! Kaj čuda, če se take živali pri nas ne počutijo dobro in če nam ne dajejo tistih koristi, ki smo jih pričakovali? Najbolj se pozna vse to pri vpeljanih kravah in toliko bolj, kolikor slabše in skromnejše so živinorejske razmere dotičnega kupca-zivinorejca. Zato pa tudi ne velja, da bi mi čistokrvne živali tujih plemen po naših hlevih redili in da bi po manj ugodnih vspehih presojali vrednost teh plemen. Kar sami zagrešimo, ne smemo podtikati plemenu. Sicer je pa dosti in v naših razmerah najbolj na

mestu, da samo z dobrimi in pripravnimi plemenjaki vplivamo na hitrejše izboljšanje domače krvi.

Na vsak način pa moramo tudi zanaprej delati na to, da se ne zboljšuje živina samo glede dobičkanosti, ampak na obe strani, glede dobičkanosti in glede njene vnanjosti, ker tiči v tej večja plemenska vrednost in z njo vred tudi večja cena. Na oboje je pri naši živini gledati, ker je naša živina na obe strani pomanjkljiva in ker se da na obe strani še marsikaj doseči. En sam pogled v napredne živinorejske kraje nam kaže, da se data lepota in dobičkanost prav dobro združevati, saj imamo po teh krajih najbolj molzno in dosti lepšo živino kakor je po naših krajih.

Izkušnje po teh krajih nas pa tudi uče, da se ne sme pretiravati zahtev po pravilnih telesnih oblikah, ker bi v tem slučaju lahko trpela dobičkanost. S pretiranim vzgajanjem lepih telesnih oblik se dobe krasne živali, ki pa so navadno slabše za užitek.

Taka reja „na oko“ ni za nas. Sicer se pa za sedaj tudi še ni bati, da bi se začela, ker smo pri nas še precej daleč zadaj in potrebujemo še nekaj časa, da postane naša živina sploh sposobna za vganjanje „reje na oblike“. Ta šport nahajamo po drugih deželah, kjer se živina po lepoti prodaja in kjer se plačujejo izredne cene za take „vlite“ živali.

Pri nas pa treba zboljšavati živino na vse strani in zato je gledati ne le na dobičkanost v ožjem pomenu njene besede, ampak tudi na zboljšanje vnanjosti, ker je v tej tudi dobičkanost zapopadena, če pomislimo malo bolj na živinorejske razmere po naših krajih. —r—

Negujmo sadjarstvo z veseljem in pravilno.

Piše C. D.

(Dalje.)

Pretvarjanje svežega sadja v sadne izdelke (konserve) je pri nas tudi še premalo znano. Vsaka kmečka gospodinja bi morala imeti v svoji shrambi nekaj češpljeve ali pa tudi jabolčne mozge. Ali ni tedaj razne uporabe dovolj? — Zopet slišimo: podnebje ni pravo — kaj bomo sadili sadno drevje? To pa ni res! Le pogledjmo naše dolensko vinogradništvo! Ali ni ono še bolj izpostavljeno slabim letinam — pa do sedaj ga še nismo in ga ne bomo opustili! In koliko neizmerno truda, koliko stroškov je z njim, predno ga pridelamo en kozarec? Kako malo truda je pa pri sadjarstvu, da ga skoraj ni vredno omenjati. Kakor v življenju sploh, tako tudi glede sadjarstva ni odnehavati in zaostajati! Le v krepkem in smoternem delu iščimo boljšega vspeha in utehe! Življenje naše in narava naj nam služi kot odprta knjiga, tam najdemo skoraj na vsaki strani globoko začrtan naravni, vedno se ponavljajoč zakon, da po dobrem sledi slabo in obratno. V tem prepričanju hočemo toraj tudi v sadjarstvu napre-

dovati in tako nastane pred vsem vprašanje: Kaj naj vpoštevamo pri urejevanju sadjarstva na naših gospodarstvih?

Kam je saditi sadno drevje? — Svetoval bi našim boljšim in premožnejšim gospodarjem, da bi se lotili zasajenja sadnega drevja tudi po njivah, travnikih in pašnikih. Ako sadimo drevje eno vrsto od druge na 20 metrov in drevo od drevesa na 8 do 10 metrov narazen, gotovo pridelku po njivah in travnikih ne bo škodovalo, pač pa bomo na ta način dobiček zvišali in s tem tudi neposredno za izvoz sadja skrbeli, kajti do danes je naše sadjarstvo v tej smeri še preneznatno. — O zasajanju državnih in sploh vseh cest po deželi s sadnim drevjem, sem že lansko leto v Dolenjskih Novicah sporočal. Resnici na ljubo moram takratni moj članek le v toliko še dopolniti, da opazujem tudi tu na Štajerskem lep napredek. Slučajno sem te dni čital razglas okrajnega glavarstva radi oddaje sadja za petletno dōbo. Naj bi torej pri nas v tem oziru pričele občine in tudi zasebniki z dobrim vzgledom.

Katere vrste hočemo saditi? — Pri nas na Dolenjskem pride pač v prvi vrsti v poštev: jabolko. Tu bi svetoval: sadi naše stare žlahtne udomačene sorte — od tujih priporočenih pa le te, glede katerih imaš lastno izkušnjo ali pa res skušnjo prijatelja sadjerejca v soseščini. Glede nekaterih priporočenih vrst treba šele poskušnje. Splošno toraj takih sort ne sadi. — Ako pa se v malem ž njimi lotiš poskusa, storiš popolnoma prav kot napreden sadjerejec. Hvaležni ti bodo strokovnjaki, ker le na ta način je mogoče teoretiko izvesti v praktiko.

Sadi zdravo, mlado, čvrsto, dobro ukoreninjeno drevje! Ono je največje važnosti glede vspeha, ki ga hočeš doseči pri sadjereji. Štedenje novcev z nabavo manj vrednega materiala se zna bridko maščevati.

Nikar ne sadi dreves pregosto! Žal Bog, da se v tem oziru pri nas in tudi drugod še vedno greši. Skoraj slehrn dan opozarjam mimogrede pri vajah moje štajerske fante vojake in tudi kmete na ta nedostatek. To napako ni zlahka iztrebiti — naj si toraj vsak po svojem prizadene temu opomoči. Pregosto sajeno drevje postane kmalu nerodovitno, različni škodljivci in bolezni se pri takih gostih nasadih hitreje širijo, les ne dozoreva, svetlobe in zraku primanjkuje. Kakor je pri razvijanju vsacega živega bitja, ravnotako je pri rastlinah glavni in neobhodni pogoj zadostna množina svetlobe in zraku. — Kakor ti, tako tudi rastlina ne more živeti brez zraka in svetlobe; kjer ni teh dveh činiteljev, tam ni življenja, tam je le bolezen in hiranje. Visokodebelnate jablane, hruške in češnje sadi 10 metrov (nikdar ne pod 8 m) narazen, češplje, breskve pa na 5 metrov (nikdar ne pod 4 m).

Izkoplji dovolj velike jame. Koliko se v tem oziru piše v strokovnih časopisih, koliko se podučuje in svari po deželi in še vedno se greši proti tej najvažnejši sadjerejski zapovedi. Hvalevredna in vsega posnemanja vredna je tozadevna stroga odredba nižjeavstrijskega deželnega odbora pri oddaji dreves iz deželnih drevesnic. Drevje se prodaja posestnikom le pod obveznim pogojem, da se pripravijo pri zasajenju $1\frac{1}{2}$ m široke in $\frac{1}{2}$ m globoke jame in da se opremi zasajeno drevje z dobrimi drevesnimi koli. Da se to resnično vrši, je tudi primerna kontrola vpeljana. Širša ko je jama, bolja je — naj bo pa vsaj $1\frac{1}{2}$ m široka, 50—60 cm globoka. Ako hočeš saditi na pomlad, izkoplji že v jeseni — vrhno plast in ledino stavi na eno, spodnjo slabejšo (mrtvo) plast na drugo stran.

(Dalje sledi.)

Trgovina in obrt.

Uvoz živine in mesa v našo državo.

V primeri s prejšnjimi leti se je lansko leto veliko več živine vpejalo v našo državo. Pripisati je to trgovinski pogodbi s Srbijo in Rumunijo, ki se je lansko leto obnovila, pripisati pa tudi naraščajočim potrebam prebivalstva in visokim cenam domače živine.

Dočim se je l. 1910. vpejalo samo 18.147 glav v skupni vrednosti 2,432.505 K (poprejšnja leta 30 do 46 tisoč glav v vrednosti 3 do 4 milijonov kron) se je vpejalo pretečeno leto 103.776 glav živine v skupni vrednosti 17,941.606 K toraj za 85.629 glav več kakor leto prej.

Največ se je vpejalo prašičev, namreč 62.281 kom. Razen teh se je vpejalo 19.525 volov, 260 bikov, 5960 krav, 1119 mlade govedi, 2864 telet in 11.767 ovac; skupaj toraj 103.776 glav.

Vpejalo se je pa tudi dosti mesa in klobas skupaj 71.077 metr. centov in sicer 66.977 metr. centov svežega mesa, 504 metr. centov prekajenega mesa in 4196 metr. centov klobas. Ker se je l. 1910 vpejalo vsega skupaj le 5094 metr. centov, je presegal lanski uvoz predlanskega za 65.983 metr. centov.

Največ živine in mesa je prišlo iz Srbije, od katere smo prejeli vse, kar nam je dobiti za to leto po pogodbi, namreč 15.000 govedi in 50.000 prašičev. Iz Rumunije smo dobili dosti menj. Po pogodbi bi se bilo lahko vzelo od te države 15.000 govedi, 70.000 prašičev in 100.000 ovac. Vzelo se je pa le 4500 govedi, 246 prašičev in 2078 ovac. Nekaj prašičev se je vpejalo tudi iz Nemčije, namreč 7800.

Med vpejano živino je bilo tudi nekaj take, ki se je za pleme kupila. Tako se je kupilo iz Švice 2756 glav, iz Angleškega 520 glav, iz Nemčije 4169 glav in iz Nizozemske 621. —

Živinska kupčija se v zadnjem času ni nič popravila. Cene so primeroma nizke in nič boljši kakor zadnjič. Tudi po večjih mestih je bila cena zadnji teden nekoliko malega padla.

Pod svobodnim solncem.

Novomeške občinske volitve leta 1911.

Oh kák je nekđaj fletno b'ló,
Ko sami b'li smo med sebo,
A zdaj pa noče bit' takó ...
Kak liberalcu je hudó ...

Po narodni.

Nekđaj in sedaj ... Nekđaj je vse obveljalo, kar se je kateri modri glavi prav zazdelo; nekđaj je par mož skup stopilo in dalo navodilo — pa je bila volitev mirna in ostalo je vse pri starem ... Sedaj pa v dōbi splošnega napredka drznejše se ti preklicani „klerikalci“ tudi na plan in želé „srednjeveški naza-dek“ presaditi celô v naša prosvetljena mesta. To pa kratkoma ne gre, to se mora zabraniti na vsak način, če ne z zakonitimi, naj pa bo z nezakonitimi sredstvi.

In „svobodna misel“ je prešinila modre glave okrog zelene mize; sklep je gotov, da se ne sme „nazadnjakom“ pustiti „pod svobodno solnce“, ker svobodo smo vzeli samo mi v posest. Nazadnjak niti zmožen ni uživati prostost, on je sploh nižje vrste državljani, ki naj bo hvaležen, da sme davke plačevati, državljan-skih pravic pa se ne sme posluževati. Kaj še, da bi nos utikal v naše mestne zadeve, ki celo našim pristašem prav ne ugajajo ...

Tako si misli Golijat, naduti liberalizem, in se smehljaje ozira v klerikalnega pastirčka, ki ima pripravljeno pračo, katero zavihiti proti velikanu ...

Naši čitatelji se spominjajo, kako se je vršilo slično ob zadnjih novomeških občinskih volitvah. Golijat je zmagal in se utaboril v mestni hiši. — Pastirček mu ne zavida njegove časti in moči, pač pa trezno prevdarja, ali ta prestol sloni na pravici? Misli si, kaj pa ko bi poprašal še kake pravoznance, ki še niso omamljeni „od žarkov našega svobodnega solnca“ in imajo jasen vpogled v resnico in pravico ...

In res cesarski Dunaj se ni ustrašil Golijata v dolenski metropoli. Tam gori pri zeleni mizi sedé učenjaki.

Bil je 17. aprila t. l. — napovedan po astronomih solnčni mrk. Težki oblaki se drvé od severa, solnce tu in tam poluka izza njih, a zopet skrije svoj obraz; ptički plaho frfotajo sluteč opasnost, pretečo dolenski metropoli — solnce je mrknilo uprav takrat, ko je na Dunaju izrečena razsodba, da tudi slavnoznana metropola dolenska nima pra-

vice, da bi od cesarja potrjene zakone svojevoljno kršila.

Ako pomislimo, kak zmagoslavni krik so zagnali ob jesenskih obč. volitvah liberalni listi, jim S. L. S. kar pomoli pravorek c. kr. upravnega sodišča, kakor smo ga objavili v zadnji 10. št. Mi le v zmislu dotične razsodbe konstatiramo:

1). Nezakonitost, na kateri sloni postopanje liberalne stranke. Časi so minuli, da bi se „delalo kar tako med seboj, kar po domače“, da bi se nasprotnika odrinilo, akoravno zanj govori zakon. Nobena reklamacijska komisija se ne bo več postavljala nad zakon. S. L. S. ne zahteva dobrohotnosti, pač pa pravico tudi političnemu nasprotniku. — Konstatiramo

2.) da se je volitev vršila po sicer formalno pravih imenikih, a v zmislu najvišje razsodbe na materialno krivični podlagi, vsled česar se je premaknilo razmerje glasov na škodo S. L. S., kar se posebno razvidi v II. volivnem razredu. Vzemimo, da se je volilo v zmislu reklamacij S. L. S. — ne pa na podlagi dr. Slančevih reklamacij, ki so po upravnem sodišču kot protipostavne razveljaviti: bi bil rezultat čisto drugačen. Slo se je za okrog 50 glasov, in sicer v korist S. L. S. — namreč od nje reklamiranih in deloma Slančevih protizakonito sprejetih. No, in liberalni kandidat Vojska je dobil 156 glasov, kandidat S. L. S. sodni svetnik dr. Ahačič 97 glasov. Pa odštejemo Vojski 50 glasov, jih ostane 106, in prištejemo jih dr. Ahačiču, se pokaže številka 147. Če bi se bilo volilo na zakoniti podlagi, ali bi ne bila S. L. S. v II. razredu prodrla s svojo listo? — Konstatujemo

3.) da sedanji občinski odbor sloni na materialno protizakoniti podlagi, kar očitno sledi iz razsodbe c. kr. upravnega sodišča. Ta pečat mu je torej pritisnilo višje sodišče, ki je vso zadevo objektivno razmotrivalo ne oziraje se na borbo političnih strank. — In volitev župana? Nit protipostavnosti se vleče kaj pa da v vseh posledicah. Pisalo se je, da je bil izvoljen z 12 glasovi. Če bi se bili, kar smo konstatirali pod točko 2.) vdeležili te volitve tudi somišljeniki S. L. S., bi najbrž župan ne bil dobil niti polovice glasov obč. odbora. Tako v resnici izgleda bilanca zadnjih občinskih volitev...

No, Golijat naj le kaže svojo moč... Davidovi vojščaki so odložili bojno kopje, mirujejo čakajoč bojne trombe... Poslovje se od svojih nasprotnikov z ljubko pesmico:

Oj sijaj, sijaj solnce milo...

„Nemesis“.

„Gorenjec“, vrlo glasilo naših gorenjskih somišljenikov, je v 22. št. prinesel pod zgornjim naslovom izboren članek, ki naj ga blagovolé uvaževati tudi naši čitatelji. Tu se nam kaže liberalni „napredek in narodnjaštvo“ v pravi luči.

„Klerikalce moramo popolnoma streti! Zmaga nad klerikalizmom je naše glavno vprašanje, je življensko vprašanje slovenskega naroda.“ Tako je govoril apostol svobodne misli še lani na na nekem shodu v Ljubljani.

Kršćanstvo bi tedaj svobodomiselnici radi zatrli in položili v grob. Zato pa poizkušajo najpodlejše sredstva, da bi svoji stranki pomagali naprej, oškodovali pa stranko, ki ima v programu krščanska načela. Psovanje in grdenje naših največjih oseb in zavodov ni še nič izdalo. Zatekli so se tedaj k ovadstvu in so tirali pristase S. L. S., kjer so le mogli, pred sodnijo. Tu pač, tu so liberalci vedno imeli še najbolj trdna tla! „Klerikalci“ so bili obsojeni tako dosledno, da se za nje že noben advokat ni več upal stopiti v areno. Tako je bilo!... Sedaj je pa liberalce povsod, in še celo po justičnih palačah, začela preganjati zla usoda, neizprosna maščevavka vsake hudobije, poganka Nemesis.

Naj podamo za naše trditve nekoliko dokazov.

Razni naši zavodi so bili liberalcem trn v peti. Sumničiti so jih začeli, da bi jim izpodkopali tla. „Nekaj škriplje v „Zadružni zvezi“ zaradi Istre in Dalmacije“, tako so pisali liberalni listi in naznanjali polom našega združništva. Kar naenkrat je pa škripnila „Glavna“ s tako velikanskim polomom, da je zagrmelo na vrh Triglava. Liberalne sleparje še danes kolnejo obrtniki, ki so brez kredita, in ubogi ameriški rudokopi, ki so ob svoje trdo pridružene dolarje. Škriplje pač še pri neki „Zvezi“, toda ne pri naši!

„Gospodarska Zveza“ bo crknila,“ so pravili liberalci. Ali — o smola taka! Kmalu nato se je v tla udril njen konkurent, „Agro-Merkur“, čigar pasiva se po izgubljenih pravihah še večja kar za stotisoče. Z zapeljanimi trgovci pa stokajo soglasno tudi liberalni petičarji, ki bodo pomagali pokrivati veliki primanjkljaj.

„Ljudski oder“ obišče le še kakšna tercialka,“ tako se je lahko čitalo v naprednih listih. — Ali, glej ga spaka! Čez malo časa prinese „Dan“ karikatur o Govekarju, bežečem iz narodnega gledališča, in „Dramatičnemu društvu“ zapoje boben.

Osnovali so liberalni učitelji list „Jutro“, ki naj bi z ostrimi napadi na pristase S. L. S. izkopal jamo za klerikalnega zmajata ter z obilno naročnino obenem pomagal učiteljem do zboljšanja plač. — Toda, o joj! „Jutro“ je padlo v Jadransko morje zapustivši po svoji oporoki težke tisočake za „Učiteljsko tiskarno“ v obliki — dolgov!

„Živio Hribar!“ „Doli z žlindro!“ so kričali pijani liberalci po ljubljanskih gostivnah vsi vprek. — Pa, o groza! Hribar je izginil iz javnosti kakor kafr, dr. Šusteršič je pa vodja slovenske politike in veljaven deželni glavar.

„Klerikalci so najgrši sleparji in goljufi!“ tako so se drli liberalci na vse grlo. „Dr. Lampe kupuje v Belokrajini z deželnim denarjem glasove“, je pisalo Ribnikarjevo glasilo. „Kregar in Štefe sta nesramno sleparila,“ to se je čitalo po vseh veri sovražnih listih že dve leti neprenehoma. „Tej sleparski stranki naj nobeden ne da glasu, ne na Belokranjskem, ne pri občinskih volitvah!“ se je bobnalo, vspeh je pa bil docela drugačen. V Belokrajini so liberalci vkljub napenjanju vseh sil propadli proti novincu v politiki, izgubili so potem pri občinskih volitvah mnogo občinskih zastopov, še celo po mestih in trgih, najhujšega kričaća na svojih shodih, Ribnikarja, so pa pobirali pred deželnim dvorcem kot bivšega poslanca in pred „Unionom“ kot bivšega člana „Kmetijske družbe“.

Po tolikih udarcih nesrečne, toda zaslužene usode ni čudo, da so se liberalci prav posebno začeli oklepali zadnje rešivne bilke — Erzenove denunciacije. „Podpredsednik trgovske in obrtne zbornice Kregar in „Slovenčev“ urednik Štefe morata na zatožno klop! V ječo z njima! Državno pravdnštvo, kje si? Kaj mečkaš toliko časa? C. kr. sodnija, vedno pravična sodnija, bo sleparski stranki zadrgnila vrat!“ — Liberalci so kar debelo sline požirali, ker so jim s toliko sigurnostjo nabijali isto pesem o obsodbi klerikalcev vsi zapored: za zajutrek „Jutro“ in „Dan“, za kosilo „Zarja“ in za večerjo nezmotljivi „Narod“.

O, usoda, kako si ti kruta!

Zadnjo nedeljo je prinesel „Dan“, natisnjen na binkoštni praznik, liberalcem birmansko darilo z dvema poročilcema. Prvo se glasi: „Kregarja so porotniki soglasno oprostili“, drugo pa: „Ribnikarja je včeraj obiskal član naše redakcije — v ječi.“

„Jutro“, predhodnik „Dneva“, ki je prvo denunciralo g. Kregarja in klicalo rabeljna, ki naj bi zavil vrat vsi S. L. S., ni moglo več prinesiti nobenega poročila o izidu pravde, ker je že — med mrtvimi!

„Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade!“ pravi pregovor. Resničnost tega pregovora okušajo naprednjaki na svojem telesu v precej obilni meri. Če se komu naprednjaki kaj smilijo, naj jim pove, da naj gredo enkrat nazaj, ne pa vedno naprej v hudobiji.

Zabavi in pouku.

Dogodki barona Frik-Fraka.

„Vi pisarji liberalni,
Ki ribar'te v vodi kalni —
Kdo se je tedaj blamiral,
Ki ignoranco nam diktiral?“

Po dolgem čakanju sem prišel končno tudi jaz na vrsto, da stopim pred obličje strogega in natančnega župana pod svobodnim solncem. V predsobi sem zvedel še marsikako zanimivost izpod svobodnega solnca, kakor n. pr., da ima števec denarja samo zato vrat, da si nanj obesi ovratnik in kravato in par centimetrov više pokrije klobuk in da baje njega g. župan niso nič kregali, ko se je kopal v Krki, dijak pa vse citirali k sebi, ker so se tudi v Krki kopali takrat, ko je bilo kopališče zaprto. A to so le malenkosti, bolj zanimivo je to, kar sem čul iz samih ust gospoda župana, onega župana, ki se je baje nekoč priveril, da ne sprejme te časti, ako ne bo soglasno izvoljen, a se je končno vendar zadovoljil z dvanajstimi glasovi in prikimal, da prevzame to težko breme na svoje rame.

Potrkam torej in vstopim. Po opravljenih formalnostih, — legitimirati se mi itak ni bilo treba, ker za take formalnosti se ne brigajo pod svobodnim solncem — mi ukažejo gospod župan, naj sedem za mizo, sami pa sedejo na stol na mojo levo tako, da me imajo na svoji desni.

„Izredna čast mi je, gospod baron, da ste me posetili. Pravite, da bi radi nekoliko spoznali upravo svobodnega mesta, ker ste bivali sedaj samo v srednjeveških, črnih, klerikalnih krajih. S čim vam torej morem postreči, g. baron?“

„Najprvo, gospod župan, se drznem vas prašati, ali vas res tako razburjata besedici svobodno solnce, kakor se mi je pravilo, da ukažete vsakega zapreti in mu žugate z vislicami na Florjanskem trgu, kdor se drzne izpregovoriti te besedici, a jih ne prekliče.“

„Spočetka sta me te besedici res močno razburili, ker sem namreč zelo nervozen — in kdo ni to dandanes, — a dobil sem v lekarni neke praške in kapljice, ki jih jemljem opoldan in zvečer, in zboljšalo se mi je moje stanje v toliko, da že prenesem svobodno solnce.“

„Pa kako je to, da vas moreta tako lepodoneči besedici razburjati?“

„Ej veste, stvar je ta. Ko je prvokrat vzšlo svobodno solnce, zagledal sem v njem besedico zvit, in ta me je tako razburila. Pomislite, v današnji moderni dobi, ko vse teži po izobrazbi in omiki, ko se vse giblje v tuščini, pa ti zapiše človek, ki stoji skoro na višku izobrazbe, besedico „zvit“ mesto besedice „diplomat“. Ali ni to škandal za ves slovanski rod?“

„Da, škandal, velik škandal, gospod župan, ne le za ves slovanski rod, ampak za ves olikan svet.“

„In potem, očita mi svobodno solnce, da sem si takoj ob začetku svojega županovanja povišal plačo.“

„Saj sobotni, Slov. Narod“ z dne 18. maja tudi očita šenčurskemu klerikalnemu občinskemu odboru, da se njegovo delo kaže v tem, da skrbé svojim somišljenikom za povečanje nakladov in za ričet in da so svojemu županu skoraj potrojili plačo. Torej to ne more biti nič hudega, če „Narod“, list poln resnicoljubnosti in miroljubnosti, kaj takega piše, zakaj tudi „Dolenjske Novice“ ne bi smele storiti kaj takega?“

„Quod licet Jovi, non licet bovi“, to se pravi, kar sme gospod, tega ne sme tisti, ki je odspod. Mi smemo pisati čez klerikalce, kar hočemo, bodi res ali ne; klerikalci pa od nas ne smejo ničesar, prav ničesar pisati. To je moj princip in tega se držim kot klop. Sploh pa, ne vem, ali mislijo res, da je tako malo diplomata v meni, da ne bi vedel, da mi ni treba biti navzočemu pri seji, kjer se gre za povišanje moje plače. Vidite, to me je tako razburilo. Imel sem pri povišanju svoje plače najboljšo namene, pa ti pride človek, ki ti hoče vso štreno zmešati. Ne, tako pa ne pojde! Sem sicer zagrizen liberallec, a na karitativnem in gospodarskem polju ne poznam nobenega strankarstva, zato pa gorje tistemu, ki se mi upa v tem oziru kaj očitati.“

„Ja, gospod župan, pa pravijo, da ste baje neko žensko pri razdeljevanju neke miloščine odpodili, ker ni liberalno volila; kako se pa to vjema z vašim nadstrankarstvom na karitativnem polju?“

„Tako daleč pa zopet ne gremo, naj bi pa z nami volila, bi pa dobila podporo. Ali ni to pošteno?“

„Da, da, prepošteno!“

„A da se vrnem k moji stvari. Ko torej vidim v žarkih svobodnega solnca zgoraj navedeni napaki, hajdi, pišem ti uredniku pismo samo na sebi ne žaljivo, a pač kaznjivo, ki mi ga je pomagal baje sestavljati celo nek advokat. In kaj ti stori ta presneti f... Nese je na glavarstvo, kjer so se mu pač smejali, mene pa obsodili na 50 K kazni ali 5 dni ričeta. Na, pa imaš. O božičnih praznikih sem jaz častital nekemu županu k ričetu, ki je bil po nedolžnem zaprt, o binkoštnih praznikih pa bi jaz lahko dobil tako častitko. Pritožil sem se sicer takoj na višjo inštanco, a mislim, da bo malo pomagalo, k večjemu, da se mi kazen še nekoliko zviša.“

„To je pa res nerodno in sitno za župana svobodomiselnega solnca.“

„A to še ni vse. Ker je pod svobodnim solncem že stara navada, da se liberalcem ne sme ničesar očitati, klerikalcem pa vse, vzamem tudi jaz članek „pod svobodnim solncem“ ter ga tožim. Urednik je dobil že s pismom svojo lekcijo, zato sem pa začel stikati po piscu, ker mi ni bilo skoro nič na tem, kaj je bilo pisanega, ampak samo na tem, kdo je pisal. Res so stari Rimljani rekali: „Non quis, sed quid?“ — a v modernem 20. stoletju smo že toliko napredovali, da rekamo: „Non quid, sed quis?“ Kaj nam mar stvar, da se dobi le pisar? In potem gorje piscu! Povabil sem kot priče vse klerikalce, a zvedel nisem ničesar. Mislil sem končno, da imam tička že v kleti in stavil sem predlog, naj se uvede preiskava proti kapitejskemu vikarju, češ ta je pisal, sodišče naj pa to dokaže. A kaj se zgodi? Pred par dnevi dobim ukaz: „Hands off!“ na, in zdaj sem zopet tam, kjer sem bil, prijatelji in neprijatelji se mi pa skrivaj posmehujejo. Blamiral sem se s pismom kanoniku Žlogarju, blamiral s pismom

vikarju Supinu, blamiral s predlogom uvodne preiskave proti zadnjemu, no, in kaj me še čaka? Oh, kar misliti ne smem na to. Započel sem tako velikansko delo proti Dolenjskim Novicam, da jih uničim — a dosegel sem ravno nasprotno; vsak naročnik in nenaročnik jih sedaj komaj čaka, da izidejo — a prej se je malokdo zmenil zanje.“

To je res, g. župan, zato pa kar zahtevajte od uredništva kak honorar, da ste pomagali nehoté „Dol. Novice“ tako povzdigniti. Saj papir se bo itak kmalu podražil, ker ste vi, g. župan, tako radodarni s pismi, in potem pride honorar ravno prav.“

„Ej, ne vem, če bi to storil; zadovoljen bom, če dobim tudi samo pismo zahvalo. O da, da! ...“

Imel sem klerikalce za bolj neumne, a sedaj vidim, da jih ne morem ugnati takoj v kozji rog kot sem nameraval.“

„To je pa tudi res. Ne vem, če bi bili klerikalci tako nespačetni, da bi dali kolek 20. septembra na prošnjo za podporo, naslovljeno na „Kranjsko hranilnico“, kot se je baje zgodilo pod svobodnim solncem. Kako boljše priporočilo bi pa že še našli.“

„Kaj tudi to veste, gospod baron?“

„In še več. A dovolj o tem. Samo nekaj še. Kaj pa godba, da v sobotah zvečer ne prireja več mirozova?“

„Ne vem tako dobro, kaj je temu vzrok; najbrže finančni oziri. A to je postransko, nekaj me bolj peče. Kakor veste, godba koncertuje vsako soboto na glavnem trgu, jaz pa stanujem na drugem koncu mesta, zatorej je nič ne čujem. Rad bi se pa tudi jaz naslajal ob njenih zvokih, zato sem jo hotel imeti v svoji bližini. A naletel sem slabo; stotnik se zavzame za stare pravice meščanov, ki stanujejo na glavnem trgu in v njegovi bližini ter mi kar odločno odbije prošnjo, naj bi godba igrala v moji bližini. In tako sva prišla navskriž — stotnik in jaz — in se skoro ne pogledava več samo radi te preklicane godbe. Vidite, to me peče!“

„Veste kaj, g. župan. Jaz se pa drznem staviti sledeč predlog: Da bodo vsi meščani zadovoljni, naj se godba postavi pri koncertih tako, da bo kapelnik pri mestni hiši, drugi možje pa drug poleg drugega po trgu in ljubljanski cesti gor do gostilne „Na vratih“, kjer bi stal tambur z velikim bobnom. Tako, mislim, bo vsem ustrezno.“

„Govoril bom o tem vašem predlogu še s stotnikom, mislim, da ga bo sprejel, obenem bom pa imel lepo priliko za spravo; zakaj g. baron, jaz ne maram prepira v mestu in kot župan hočem v tem oziru dati vsem najlepši zgled.“

„To je prav, g. župan! Zato pa ne boste zamerili, če vam stavim še en predlog. Imeli boste sedaj stroške s tožbo, ali se ne bi dalo na kak način urediti, da bi se ti stroški razdelili na več oseb ali celo na kako korporacijo — seveda ne klerikalno — da bi bili vi nekoliko ali mogoče popolnoma razbremenjeni?“

„Sem že poskusil, a ne gre. Samo nekaj bom še poskusil, če se mi posreči. Predstojnik uradov v prvem nadstropju je bolje plačan nego jaz, zato bom pa skušal priti na njegovo mesto, saj za svojega naslednika imam tako že moža, ki ne potrebuje visokih nagrad, če je tudi neko tožbo radi par milimetrov izgubil.“

„To pa le storite, če le morete. Če boste vi bolje nagrajeni, dobé potem tudi razne karitativne naprave več in ker znate tako dobro plače poviševati, se bo gotovo tudi vam podložnim uradnikom boljše godilo, saj so itak najslabše plačani ti uradniki v prvem nadstropju ne le pod svobodnim solncem, ampak sploh v Avstriji.“

„Poskusil bom vse, kar bom mogel. Za enkrat je sicer ostalo še pri starem, a mislim, da se razmere kmalu izpremené, in potem bomo mi godli, drugi pa plesali, kakor bomo mi godli.“

„Da, da, tako je prav, le vedno diplomat, pa pojde vse po Vaši volji.“

„Seveda, saj mora iti. Le pogledjte, drugi moji predniki so na pr. na vabilo k procesiji s sv. R. T. o veliki noči ali na praznik sv. R. T. vselej poslali okrožnico, na katero so zapisali, da vabijo, naj bi se odborniki udeležili procesije. In podpisal se je vsak; kdor se pa ni mogel vdeležiti, je pa to pripomnil. Jaz sem jo pa drugače izpeljal. Zapisal sem na okrožnico, se li udeleži občinski odbor procesije o veliki noči ali ne. In tako sem dosegel svoj namen. Prvi, ki najbrže ni prebral okrožnice, češ, saj je taka kot druga leta, se je podpisal pod besedico „ne“, drugi za njim in res — občinski odbor o veliki noči ni bil zastopan pri procesiji. Ali nisem res izvrsten diplomat?“

„Rojen diplomat — lahko se kosate s samim Bismarkom! Živijo vladar pod svobodnim solncem!“

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Prečna. — Tri cerkvene slovesnosti. — Bliža se nam zopet nov zgodovinski dan. Dne 13. junija bo že druga obletnica posvečenja naše nove farne cerkve. Na ta dan bomo slovesno blagoslovili preumetno izklesane kipe naših svetih zavetnikov: sv. Antona Pad., brezmadež. spočetja M. D., sv. Jožefa, sv. Petra in Pavla, sv. Cirila in Metoda, pa oba krasna tabernakeljna s kerubini. Gotovo zelo redka in prepomembna slavnost. Presrečen rod, ki učka tako slavje novih kipov, oltarjev novih v novi cerkvi! Nikdo sedaj živečih faranov je ne učka več, in tudi mnogi zanamci ne, ako je Božja sreča! Rod za rodom bo odhajal, cerkev bo pa stala in oltarji pa kipi v njih ter spominjali častilce na blagoslova radostni dan. Zato bomo farani praznovali in proslavili ta dan kot slovesen praznik prve vrste. Tudi jutraj bomo imeli ob pol šestih duh. opravilo za varuhe, ob deseti uri pa glavno slovesnost sv. blagoslova, za njo pa pontifikalno sv. mašo. Popoldne zaključimo prelepo slavje na čast sv. Antonu z litanijami vseh svetnikov in sv. B. blagoslovom! S tem naznanilom vabimo preč. duhovščino dekanjsko in redovno, kakor tudi verno in pobožno ljudstvo od blizo in daleč.

Drugo slovesnost obhajamo v nedeljo po sv. Antonu kot farno žegnanje v posebno njegovo proslavo! Tedaj? Čislani častilci! enkrat ali drugič v Prečno k sv. Antonu.

Tretja slovesnost bo pa shod vseh mladeniških Mar. družb novomeške dekanije v Prečni na 4. nedeljo po Binkošti popoldne ob drugi uri (23. junija). Preč. gg. voditelje najvljudneje prosimo, da dospejo v Prečno vsaj do poldveh s svojimi četami. Popred se pa naj sporoči približno število vdeležencev. Zbirališče je na lepem prostoru pred župniščem. Tu se zvrstimo po župnijah v krasen sprevod, katerega vodi duhovščina, na čelu preč. g. kanonik A. Žlogar, ki ima tudi slavnosten cerkven govor. Farno bandero sv. Antona odpre sprevod, potem se razvijejo posamezne skupine (po župnijah) s svojimi zastavami. Prišedši v cerkev, posedejo mladeniči po cerkvenih sedežih, katere dom. farani njim za to popoldne drage volje prepusté; drugi zopet se uvrsté na obsežnem prostoru pred in med sedeži. Zastavonoši se nastanijo pred obhajilnikom. Še ostali prostor zavzamejo dom. farani. Točno ob dveh je slavnosten govor, potem pete litanije M. B. z mnogogštevilo asistencijo. Kaj veličastno bi bilo, da pojejo tudi mladeniči po cerkvi s pevci na koru! Prostorna polna cerkev je kakor nešteti impozanten pevski zbor! Pretresljiv prizor! Spodbudno cerkveno slovesnost završuje blagoslov Božji z Najsvetejšim. Ob ugodnem vremenu bomo imeli javen shod (seveda z dovoljenjem svetne gosposke) pred župniščem ali pred novo cerkvijo z izobraževalnim govorom za mladeniče. Mladeniči dolenski! To bo nekaj lepega, da, še več, nekaj krasnega! Hajd na noge, pa pohitite v prijetno Prečno k svetemu mladeniču Antonu Padovanskemu. Ob skupnem sestanku naj vaša srca zažare svetega navdušenja za vse, kar je lepo, koristno in sveto. Vaša premogočna, nebeška zavetnica, Devica Brezmadežna, pa vam naklanja za to lepo slavje polnost milosti Božje, pa tudi srečo lepega vremena! Vsem našim fantom odkritosrčen mladeniški pozdrav! Zopet na svidenje!

Šmidovnik Anton, župnik.

Ajdovec pri Žužemberku. V torek 4. junija je napravilo 32 učencev in učenk podučen izlet v Novomesto v spremstvu g. učitelja. Ogledali so si vzorno kmetijsko šolo na Grmu, kjer so videli veliko koristnega in potrebnega za življenje. Ko so se o poludne nekoliko okrepčali, so odšli v Novomesto, kjer jim je g. Horvat dal razkazati lepo vrejeno knjigovoznico in tiskarno. Z velikim zanimanjem so opazovali stavce, ki so v pričo njih stavili posamezne besede in imeli pred seboj že celo stran sestavljeno, ko se je dala nato v stroj in takoj napolnila veliko praznih pol. Ogledali so si tudi mestne cerkve, kakor tudi novo cerkev v Prečini, ter starodavni Lukenski grad. Nato so se odpeljali na dveh vozeh proti domu, kamor so srečno dospeli. — Nek človek, ki je v našo občino pristojen, si je izbral novo obrt. Hodil bo okoli in proizvajal na svoj glasbeni instrument tri različne naprave. Zmotiti se sploh ne bo mogel, zaslužil bo pa že nekaj. Bil je svoje dni pek, sedaj je pa prišlo od tega, da mora tudi to poizkusiti. — Vinogradi so letos nepričakovano lepo kazali, pa je sneg in mraz toliko pokončal, da so ljudje mislili, da je vse trtje kar vničeno. Vendar se je nekoliko obrastlo in bo po nekaterih vinogradih vendar nekaj grozdja. Seveda je pričakovati komaj četrtingo od tega, kakor se je v začetku videlo. — Naše pevsko in izobraževalno društvo je priredilo prvo nedeljo v maju in prvo v juniju veselico obakrat s prav lepim vspehom in dobrim vspehom. Zadovoljni in veseli so odhajali ljudje proti domu, kjer so

se nekoliko posmejali in vsaj par uric pozabili na trud in težave, ki so jih pretrpeli med tednom.

Iz Sent Jerneja. Po vseh delih sveta se brezštevna krščanska srca veselé obširnih priprav za veličastno proslavo sv. Rešnjega Telesa. Tudi pri nas v tem obziru nismo zaostali, nego celó napredujemo v zališanju cerkve in hiš, koder se vije procesija. — Letos smo imeli še posebno lepo in ugodno vreme, radi tega je bilo tudi ogromno veliko ljudstva zbranega, ki se je res prav dostojno vedlo. Zanimala je vse gotovo tudi lepo okinčana farna cerkev, jako lepa cerkvena oprava, ubrano petje v cerkvi in v procesiji. Posebno pa mislim, da je tudi zanimala ljudi naša domača godba v lični uniformi. Igrali so pri procesiji dobro več primernih komadov. Le čuditi se je, da so se mladeniči v tako kratkem času pod spretnim vodstvom organista Jakoba Čadež, toliko izvežbali, da so to slavnost tako lepo povzdignili. Mladeniči naprej, to je častno za vas, častno za lepo občino Šent Jernej. Vrli možje pa so korporativno nastopili v uniformiranih požarnih brambah iz Št. Jerneja, Vrhpolja in Orehovice. Občinski odbor z županom Repseljnom na čelu je zaključil slikovit prizor. Skratka, vsa fara se je ponižno klanjala evharističnemu Kraju.

Domače in tuje novice.

Iz sodne službe. Pravni praktikant Jakob Jerman je pri tukajšnjem okrožnem sodišču imenovan za c. kr. avskultanta.

Poroča. Dne 20. maja je bil poročen v kapitejski kapeli c. kr. poštar iz Godoviča g. Ivan Kambič z gospico Julijo Rupnik, posestnico in trgovko iz Idrije. Poročal je sorodnik kanonik Žlogar.

Poštni vesti. Za poštnega oficijanta v Krškem je imenovan Marko Postrak. — Poštar Vojteh Česko je premeščen iz Ajdovščine v Litijo. — Oficijantka Marija Pakiž iz Kočevja v Ribnico. — Poštni ekspedijent Avgust Aber v Šent Petru pri Novem mestu je službo odpovedal. — Umirovljena je poštarica Berta Rohrman v Kranju.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu maju 1912 je 180 strank vložilo K 76.364.64; 243 strank dvignilo K 114.826.02; 7 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil K 17.500; stanje vlog K 3.389.461.03; denarni promet K 5.575.524.26.

Nagla smrt. Vsled otemnenja uma je nagloma umrla dne 6. junija gospa Ana Čizmek, soproga c. kr. sodnega oficijala. Znaki dušne bolezni so se večkrat pojavljali. Ob splošnem sočutju je bila 8. jun. pokopana na šmihelskem pokopališču. N. p. v m.!

Lep napredek izobraževalnega društva je pokazala v nedeljo, 2. t. m. prijazna vas Gor. Lokvica pri Suhorju. Po sv. maši, ki jo je daroval g. kanonik Žlogar iz Novega mesta, je bil občni zbor kat. izobr. društva. Predsednik, domač župan g. Mihelčič, je podal račun o enoletnem društvenem delovanju. Šele eno leto staro društvo ima razne odseke, ki vsi pridno delujejo, in lep tamburaški zbor. Imelo je tekom enega leta deset poučnih predavanj. Nastopil je tudi g. kanonik Žlogar, ki ga je ljudstvo kot domačina z navdušenjem pozdravilo, ter je v živahnem govoru pojasnil pomen organizacij kmečkega ljudstva v katoliških izobraževalnih društvih. Po litanijah pa je bila ljudska veselica na prostem. Nastopili so kmečki fantje in dekleta v dveh igrah s prav lepim uspehom. Posebno pa se je od daleč zbrano občinstvo čudilo nastopu tamburaškega zbora, ki je pod vodstvom g. župana izvajal lepe domače komade. Tu smo videli, kaj premore trdna volja. Le častitati moramo vrlemu predsedniku na prelepem uspehu. Ne straši se nikakih žrtev, ampak z nesebično navdušenostjo deluje za probujo belokranjskega ljudstva. Le tako naprej!

Cepljenje kôz. Javno brezplačno cepljenje kôz se bode vršilo letos v novomeškem okraju po nastopnem redu in času: V Novem mestu dne 10. junija ob 8. uri zj.; pregledovanje 17. jun. ob 8. uri zj.; v Prečni dne 10. jun. ob 11. uri dop.; pregledovanje 17. jun. ob 11. uri dop.; v Šmihelu dne 11. jun. ob 8. uri zjutraj; pregledovanje 18. junija ob 8. uri zjutraj; na Ruperčevrhu 11. jun. ob 11. jun. ob 11. uri dop.; pregledovanje 18. jun. ob 11. uri dop.; na Hmeljčiču 12. jun. ob 8. uri zjutraj; pregledovanje 19. jun. ob 8. uri zjutraj; v Mirnipeči 12. jun. ob 10. uri dop.; pregledovanje 19. jun. ob 10. uri dop.; v Malem Slatenku (pri Rohrmannu) 13. jun. ob polu 8. uri zj.; pregledovanje 20. jun. ob polu 8. uri zjutraj; v Stopčah 13. jun. ob 9. uri dop.; pregledovanje 20. jun. ob 9. uri dop.; v Podgradu 13. jun. ob 11. uri dop.; pregledovanje 20. jun. ob 11. uri dop.; v Brusnicah 14. jun. ob 8. uri zj.; pregledovanje 21. jun. ob 8. uri zj.; v Orehovici 14. jun. ob polu 11. uri dop.; pregledovanje 21. jun. ob polu

11. uri dop.; v Št. Petru 15. jun. ob polu 8. uri zj.; pregledovanje 22. jun. ob polu 8. uri zj.; v Toplicah (pri Zorkotu) 15. jun. ob polu 10. uri zj.; pregledovanje 22. jun. ob polu 10. uri zj.; v Beli Cerkvi 15. jun. ob 11. uri dop.; pregledovanje 22. jun. ob 11. uri dop. — Brezdvomno je dokazano, da je cepljenje kôz za človeštvo velika dobrota. Cepljenje kôz varuje človeka za več let obolenja za pravimi kozami ali sploh, ali pa zmanjšuje neverjetno nevarnosti te bolezni. Prave kozé so namreč bolezen, vsled ktere veliko število obolelih pomrje, ako niso bili cepljeni. Za cepljene pa ta bolezen dandanes nima več toliko nevarnosti. Vsakoletno, javno, splošno in brezplačno cepljenje kôz omogoči tudi najrevnejši družini deležnost te občekoristne naredbe. Da se bolezen (prave kozé, ako vseeno nastopijo) preveč ne razširi, zato se zahteva od mladine, ko vstopi v šole, da že ima cepljene kozé. Iz istega vzroka se po preteku 8—10 let po prvem cepljenju o mnogih drugih prilikah (v nadaljevalnih šolah, srednjih šolah, pri vstopu v javne službe, pri vojakihi itd.) zahteva, da se cepljenje kôz obnovi. Odkar je vpejano cepljenje kôz, se opaža splošno, da prave kozé ne nastopajo več tolikrat in na tako nevaren način, kakor se je to dogajalo pred tem. Naj tedaj nikdo ne zamudi prilike javnega, brezplačnega cepljenja kôz pri svojih še ne cepljenih otrocih. Otroke naj prinesó k cepljenju odrasli domači, lepo in dobro umite ali okópane. Obleče naj se otroke v bela, snažna, sveža spodnja oblačila. Zgornje obleke naj imajo prostorne rokave, ki se dajo lahko sleči ali visoko zavihniti. Nepotrebno lišpanje otrok naj se opušta, ker ovira cepljenje. Nevarnejše bolnih otrok in otrok pod 3 mesci se ne bode cepilo, izvzemši ako so nenavadno dobro razviti.

Rudolfovo-Kandija, dne 4. junija 1912. Dr. Jos. Buh.

Porotne sodbe so bile pri tukajšnjem okrožnem sodišču od 28. do 30. maja, tri zaradi uboja, eden radi oskrumbe in eden radi zažiga.

Nov železnobetonski most čez Krko med Stražo in Valtovasjo se bo začel v kratkem graditi. Proračunjen je na 92.000 K. Ponudbe za prevzete gradbe so vložiti pri deželni odboru do 17. junija.

Gospodarske drobtine.

— Vinogradniški tečaji. C. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, g. B. Skalicky, priredi tekom tega poletja več praktičnih, poučnih tečajev za vinogradnike, pri katerih bode poučeval v zelenem cepljenju in poletnem obdelovanju trt, zatiranju trtnih škodljivcev, zlasti pa peronosporo po najnovejših izkušnjah in bo odgovarjal na vsakovrstna strokovna vprašanja.

Tečaji se vršijo na prostem, v vinogradih in zato le ob ugodnem vremenu.

Taki tečaji se bodo še izvršili:

V torek, dne 11. junija ob 8. zjutraj v Rudolfovem;	
v sredo, " 12. " " 9. " v V. Plešivici pri Adlešičah;	
v četrtek, " 13. " " 8. " v Tančigori;	
v " " 13. " " 3. pop. na Mauerlah pri Črnomlju;	
v petek, " 14. " " 3. " na Rodinah;	
v soboto, " 15. " " 8. zjutraj v Starem Ljubnu;	
v nedeljo, " 16. " " 3. pop. v Prečni;	
v torek, " 18. " " 8. zjutraj v Škocijanu;	
v " " 18. " " 3. pop. na Raki;	
v sredo, " 19. " " 8. zjutraj na Studencu pri Krškem;	
v " " 19. " " 3. pop. v Boštanju;	
v četrtek, " 20. " " 8. zjutraj v Radečah pri Z. M.;	
v " " 20. " " 3. pop. na Polšniku pri Litiji;	
v petek, " 21. " " 8. zjutraj v Jazbeni " "	
v " " 21. " " 3. pop. v Temenici " "	

Natančni kraj pouka (gorico, vinograd, zbirališče i. t. d.), kakor tudi morebitne spremembe sporeda, zvedo vinogradniki po oklicih od strani občinskih uradov.

Ker je pouk za vinogradnike velike vrednosti, se priporoča, da se ga v obilni meri udeležujejo.

— Čebelarški tečaj se priredi na Grmu v nedeljo in ponedeljek dne 16. in 17. junija t. l. s sledečim sporedom: V nedeljo 16. junija od 2. do 4. popoldne: Življenje in razvoj čebel. Sovražniki in bolezni čebel. Od 4. do 6. ure: Izdelovanje domačega in dzierzsonovanega kranjskega panja ter razkazovanje raznih panjev s premakljivimi satniki. — V ponedeljek 17. junija: Od 7. do 11. ure popoldne: Oskrbovanje čebel. Najvažnejše čebelarstvo orodje. Čebelna paša. Pitanje čebel. Popoldne od 2. do 4. ure: Razni roji. Vzgoja matic. Izdelovanje okvirčkov, vlivanje umet-

nega satja in pritrjevanje z žico. Uporaba medu in voska. Pouk bo združen s praktičnim razkazovanjem v šolskem čebelnjaku.

— Lepi rogovi. Goveja živina je najmanj desetak manj vredna, ako ima nepravilno zrasle rogove. Navadno se gleda na pravilnost rogov bolj pri volih in bikih, pa vendar se brani vsakdo kupiti tudi kravo, ki ima skrivljene rogove kakor gubernal pri biciklju. Da se temu odpomore, devajo ponekod mladi živini na čelo neko pripravo, po naše rogovnik ali ravnik za rogove, ki naj da novim rogovom pravilno smer. Vendar je tako privezovanje rogovnika na glavo živini nadležno in dolgotrajno. Veliko lažje in cenejše je sledeče uravnavanje rogov. Pusti teletu, naj mu rastejo rogovi do enega leta kakor hočejo, ker do leta so rogovi še preveč mehki in torej ni varno uravnavati jih. Z enim letom pa že vidiš, ako bodo rogovi rasli pravilno ali ne. Ako niso pravilno nastavljeni, vzemi trioglato pilo in napili rogove na tisti strani, kamor hočeš, da naj se obrnejo. Ako so torej rogovi nastavljeni navzdol, moraš s pilo napraviti na vsakem rogu po 3 do 4 zareze na gornjem delu roga. Ravno tako: Ako rastejo nazaj, napravi zareze spredaj. Ako pa rastejo navzdol in nazaj, napravi zareze spredaj in na vrhu. Na ta način se na enem (gorenjem) delu rožena plast oslabi, na drugem (spodnjem) pa ostane cela in močnejša in žene rog navzgor in naprej. Pripomniti je še, da ne smejo biti zareze pregloboke. Zadosti je, če so globoke 2 milim. Zareze obnovi vsaki mesec in videl boš, da je ta način uravnavanja rogov najlažji in najcenejši. A. V.

— Proti krvomočnosti se priporoča pokladanje soli. Obolem živalim naj se da po trikrat na dan po 1 polno žlico soli s kuhanico od lanu vred in sicer skozi tri dni. Sol vpliva v tem slučaju — kakor uče izkušnje — prav ugodno. Mlajšim živalim se da nekoliko manj soli.

— Perutnino z navskriž zraslim kljunom (krivokljun) zakolji, ker se privezovanje kljuna ne obnese, žival pa težko žre in v rasti zastaja.

Raznoterosti.

* Najneverjetnejši Tomaž, poskusi, ako čuje prepričevalne besede, katere beremo v pismu baronice Geramb v Buziás pri Temešvaru. Isto se glasi: „Dolgo že nameravam pisati, kar naj bi se v časopisih razglasilo, kako izvrstno učinkuje Fellerjev Elzafluid. Imela sem mnogo težav, revmatizem in oslabele oči, utrujenost in glavobol, bolečine v hrbtu in oslabele, ali kar rabim Fellerjev Elzafluid, sem popolnoma zdrava.“ Upamo, da bi bili tudi naši bralci po enem samem poskusu hvaležni. — Zdravilo to je konečno tudi ceno, kajti ducat za poskus stane samo 5 kron poštine prosto in pristno dobi se pri E. V. Fellerju v Stubici, Elsaplatz Nr. 287 (Hrvatsko).

* Slovestvo. Finžgar, „Naša kri“. Igrokaz v štirih dejanjih. Založila „Katoliška Bukvarna“. Cena 1 K 40 vin., vez. 2 K 50 vin. To je dosedaj naša najboljša ljudska igra in budila bo povsod ljubezen do naše krvi in zaupanje v njeno nevsahljivo moč. — Koder jo bodo igrali, pustila bo sled za seboj, kajti z njo nam je pisatelj podal kos naše domače zgodovine v živi krepki besedi.

Darovi nove župne cerkve sv. Antona Pad. v Prečni od 8. junija 1911 dalje v kronah.

Sl. Fr. 0-66, Besal A. 1, Potočar Reza 2 + 1, Može Jan. 2, Gl. M. 1, Šetina Fr. 2, Poroka Plavc-Dular 10-40, Potočar J. 1, Hrovat Jan. 2, Kolenc 1-90, Mišič Fr. 1, Golob Mart. 1, Rodič And. 2-84, Redek Iv. 1, pri ajdovi kolekt. 7-30, Fink Ant. 1, Medic Mar. 3, Kovačič Jan. 1-20, Turk A. 1, Brudar Ant. Ana 2, Novak Fr. 1, Tomič Iv. 1, Jerman Fr. Ana 2, R. Fra. 0-50, Z. M. 0-50, Žagar Ang. Kat. 20, Tomič Mart. 1, A. P. 1, Kapš Mar. kuh. 9-12, Knafelc Ana 5, Hrastar T. 1, Derčar J. 1-60, Verdenik J. 10, Cesar Fr. 1, L. M. 0-60, Brulc Uršula 2-20, Murgelj Fr. M. 0-60, Kokljč Ant. 1, Hrovat Til. 2 + 3, Levstek J. 1-32, Krašovec Jera 10, Drenik Fr. 1, Glavič Fr. 1, g. žup. Fr. Krumpetar 20, M. D. za tabern. 100, Zupančič Mart. 14, P. U. 2, K. J. 0-50, g. Fr. Kalan, c. kr. s. 3-50, Može pri izpraševanju 86-30, Žene 27-10, V. Z. 22, Kresal Fr. 1, Saje A. sv. A. 2, Anton. Jera Šafar 30, D. N. 1, Koračin Jan. 2, Zbirka Kocjan Jan. 5, Molč Janko 5, T. G. 25, Derčar Jer. 1, Omahen J. 1, Jerman J. 1, C. N. 0-20, Z. Z. 0-20, Zadnik A. 1, M. L. 1, Brodnik J. 1, Kramar Jan. 2, J. M. M. 0-66, Besal Vin. 4, g. Faleskini Rudolf 20, Krese Franca 5, Gros Fr. 1, Šali Iv. 1, Kocjančič Iv. 2, Fantje pri izpraševanju 29-53, Dekleta 76-26, C. J. 0-40, Kumelj A. 1, Markaš Fr. 1, Kukman M. 2, Doblehar Fr. dar sv. Ant. 5, Poroka Drenik-Parkelj 26-44, Poroka Kokljč-Besal 7, Šmalc Iv. 1, Poroka Derganc-Meglen 11-40, Z. N. 0-40, Bolnica 1, M. L. 2, Hrovat J. 1, Redek Fr. 1, g. žup. Vidmar Fr. 20, Pečarič L. 10, Kokljč Ma. 1, Avbar A. 2, N. Maver sv. A. 2, Hrastar J. 1, Murgelj J. 19, Mar. Piki 5, Mar. Mežnaršič 20, M. M. 1, Zadnik A. 1, Črvan Jera 20, Krese 1, Može A. 1, Jerman Neža 1.

Loterijske številke.

GRADEC, 25. maja	11	53	62	51	46
TRST, 1. junija	17	26	7	36	22
GRADEC, 8. junija	1	49	34	52	47

Listnica uredništva:

Radi pomanjkanja prostora več dopisov izostalo. — Dunaj: Drugi niso opazili.

MOJA STARA

38-24-9

skušnja je in ostane, da je za odstranitev pég, kakor tudi v dosego in ohranitev nežne in mehke kože ter bele polti najboljšo sredstvo svetovno-znano milo „Steckenpferd-Lilienmilchseife“ znamke Steckenpferd tvrdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. Komad po 80 h se dobi v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah parfumov in vseh v to stroko spadajočih trgovinah. — Istotako se priporoča Bergmannova lilijina krema „Manera“ kot izborna sredstvo za ohranitev nežnih, belih, ženskih rok; lonček po 70 h se dobi v vseh trgovinah.

Vabilo na občni zbor

kmetske posojilnice in hranilnice v Mirni peči

ki se vrši 23. junija t. l. ob 3. uri pop. v združni pisarni.

Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobrenje letnega računa za l. 1911. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Volitev načelstva in nadzorstva. 6. Raznoterosti.

128

Načelstvo.

Za prihodnje šolsko leto se sprejmejo deklice na stanovanje in hrano.

Sobe so svetle in zračne. Hrana zdrava in tečna. Nadzorstvo skrbno. Mesečina 50 kron.

Hed. Pehani, ravnateljova soproga

Ljubljana, Gorupove ulice št. 3/1.

125-3-1

Otrokom najboljše!

To je in ostane:

Kathreinerjeva

Kneippova

sladna kava.

Kathreinerjeva krepi male in povzročuje, da mleko prija, kjer bi se samo upiralo.

*Kathreinerjeva
prinese srečo v hišo*

Tu Vam nudimo izvrstni Fellerjev rastlinski fluid takoimenovani „Elza fluid“, o katerem smo prepričani, da ublažuje bolečine, krepi in zdravi kite, žile in ude ter preganja vnetje. Isto učinkuje pomirujoče proti revmi, nervoznosti, bolenju, glavobolu in zobobolu, proti bolečinam v vratu, v križu in je izvrstno sredstvo proti migreni; okrepčuje oči — sploh zavaruje proti posledicam prehlajenja, kakor kašlju, hripavosti, nahu du itd. — Pristno le z imenom „Feller“ na steklenici. 12 malih, ali 6 velikih, ali 2 specialnih steklenic franko K 5.—, 24 malih, ali 12 velikih, ali 4 specialnih K 8-60, in 48 malih ali 24 velikih ali 8 specialnih K 16.— poštne prosto.

Konečno naznanjamo, da se poslužuje tisoče ljudi z uspehom Fellerjevih odvajajočih rabarbara — in „Elza pil“ proti bolečinam v želodcu, krču, in proti pomanjkanju teka, gorečici, bruhanju, slabostim, kolcanju, napetosti, zabasanosti ter proti motenju prebavanja. Šest skatljic K 4.— franko.

Varujte se ponarejanja! Kdor želi pravi Fellerjev fluid in prave pile, naj naslovi svoje naročilo na

E. V. Feller, dvorni lekarnar v Stubici
Elsaplatz št. 287 (Hrvaško).

44-10-7

Milijoni
zdravijo

Kašalj

hripavost, katar, zasliženje, dušljivi in oslovski kašelj

s Kaiserjevimi prsnimi karamelami „s tremi smrekami“.

6050 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in pri-
vatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Bonbončki jako dobro prijajo in so ugodnega okusa.

Paket 20 in 40 vinarjev, ovojček 60 vinarjev, se dobiva pri lekarnarjih:

1-20-16

Karl Andrijanič in J. Bergmann v Rudolfovem.

V prometnem kraju na Gorenjskem se vsled lastnikove bolezni pod prav ugodnimi pogoji takoj proda

hiša

v kateri se izvršuje vže več let dobro idoča gostilniška obrt, in pripravna za vsako drugo obrt.

Kje? pove upravništvo tega lista.

124

Ena velika in ena manjša meblovana soba na glavnem trgu

v Novem mestu — se takoj odda, vsako s posebnim vhodom. Oddajo se tudi obe skupaj. Več se izve v hiši št. 85. 129-2-1

Knezov gozdarski urad v Soteski prodal bode dražbenim potom dne 16. junija

: velik del košnje na stoječem. :

Začetek ob 1. uri popoldne.

126

Oskrbništvo Ruperčevrh naznanja, da je do preklica **znižalo ceno za seno na 6 kron za 100 kg.** 127-0-1

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{3}{4}\%$ 5-0-10

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadržnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Parna opekarna v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana

zarezana in stavbena opeka

v veliki množini na razpolago in se zamore takoj dobiti. Cena najnižja, kakovost izborna.

Naročuje se lahko po dopisnici. 46-0-7

Lepo posestvo na prodaj.

Tik okrajne ceste blizu lepega trga na Spodnjem Štajerskem; lepi svet, pripraven prostor za kakega roko-delca ali tudi za malo trgovino; lepo dvoje poslopje, lepe njive, travniki in gozd. Cena 6000 kron.

Več se izve pri upravištvu.

111-5-3

KEIL-ov LAK

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 vin.
Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin.
Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 vin.

Keil-ovo leščilo za pôde 90 vin.
Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah,

ima vedno v zalogi trdka:

J. PICEK, Novo mesto.

Črnomelj: Anton Zurec.
Idrija: Val. Lapajne.
Kamnik: Ed. Hajek.
Kočevje: Franz Loy.
Kranj: Franc Dolenc.

Ljubljana: Leskovic & Meden.
Škofja Loka: M. Žigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelčič.
Radovljica: Oto Homan.

85-6-4

Poslano!

Preteklo leto napravili smo v Zg. Brnik-u pri Kranju vodovod v obsegu približno 1500 metrov. Cevi in potrebni material dobavila nam je po nizkih cenah občeznana trdka in edini založnik svetovnih kosilnih strojev „Deering“

Fr. Stupica v Ljubljani.

Čutimo se torej dolžni izraziti omenjeni trdki tem potom za točno in kulantno postrežbo vse priznanje.

Obenem pa priporočamo vsem onim, ki nameravajo napraviti vodovode ali nabaviti karkoli v železniško stroko spadajočega, da se obrnejo zaupno na označeno trdko.

Zg. Brnik pri Kranju, dne 3. svečana 1912.

70-7-6

Zorman in drugi.

: Edino pristno domače žganje! :

Slivovka, Brinjevec, Grenčica, Planinski

-- liker, Višnjevec ter dobro znani --

„Carski hruškovec“

se dobi v trgovini „M. Seidl nasl.“

BRATA KOBÉ

- kjer prodajajo tudi v vsaki množini -

„najbolj zanesljiva semena“

kakor: krmilno peso, repo, korenje, raznovrstne trave, čebulček, ter zanesljivo

-- „kranjsko in nemško deteljo“. --

MOJ STARI

38-10-5

nazor je in ostane ta, da je proti prhljaju, prezačasni osivelosti in izpadanju las, kakor sploh za negovanje las, najboljšo sredstvo svetovnoznani „Steckenpferd-Bay-Rum“ znamke Steckenpferd, trdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. — Dobi se v steklenicah à 2 K in 4 K v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah parfumov in brivnicah.